

Logika i teoria typów

Wykład 11

11 stycznia 2020

Ko-rekursja i ko-indukcja

Strumienie

Jaki sens ma równanie $\mathbf{Stream} = \mathbf{int} \times \mathbf{Stream}$?

Można je potraktować podobnie jak równanie $\mathbf{int} = \mathbf{1} \oplus \mathbf{int}$,
i rozważać typ rekurencyjny (indukcyjny)

$$\mathbf{Stream} = \mu p. \mathbf{int} \times p.$$

Ale to jest *najmniejsze* rozwiązanie równania: typ pusty.

Najmniejszy punkt stały $\mu = \mu p. \sigma(p)$:

- Kres górny (suma) ciągu aproksymacji skończonych.
- Najmniejszy „prefixpoint”:

$$\frac{\sigma(R) \subseteq R}{\mu \subseteq R}$$

$$\frac{f : \sigma(R) \rightarrow R}{\mathbf{Elim} f : \mu \rightarrow R}$$

Najmniejszy punkt stały $\mu = \mu p. \sigma(p)$:

- Kres górny (suma) ciągu aproksymacji skończonych.
- Najmniejszy „prefixpoint”:

$$\frac{\sigma(R) \subseteq R}{\mu \subseteq R}$$

$$\frac{f : \sigma(R) \rightarrow R}{\text{Elim } f : \mu \rightarrow R}$$

Największy punkt stały $\nu = \nu p. \sigma(p)$:

- Kres dolny (przecięcie) ciągu aproksymacji nieskończonych.
- Największy „postfixpoint”:

$$\frac{R \subseteq \sigma(R)}{R \subseteq \nu}$$

$$\frac{f : R \rightarrow \sigma(R)}{\text{Intro } f : R \rightarrow \nu}$$

Największy „postfixpoint” $\nu = \nu p. \sigma(p)$

$$\frac{R \subseteq \sigma(R)}{R \subseteq \nu}$$

$$\frac{f : R \rightarrow \sigma(R)}{\text{Intro } f : R \rightarrow \nu}$$

Na przykład **Stream** = $\nu p. \text{nat} \times p$:

$$\frac{R \subseteq \text{nat} \times R}{R \subseteq \text{Stream}}$$

$$\frac{f : R \rightarrow \text{nat} \times R}{\text{Intro } f : R \rightarrow \text{Stream}}$$

Co to znaczy?

- Jeśli $R \subseteq \text{nat} \times R$, to każdy element R jest strumieniem.
- Funkcja $R \rightarrow \text{nat} \times R$ wyznacza funkcję $R \rightarrow \text{Stream}$.

Destruktory

Destruktory nie są pierwotne.

Definiujemy je przez dopasowanie:

```
CoInductive Stream : Set
  := Cons : nat -> Stream -> Stream.
```

```
Definition hd (s : Stream)
  := match s with Cons a t => a end.
```

```
Definition tl (s : Stream)
  := match s with Cons a t => t end.
```

```
Coq < Check hd.
```

```
hd : Stream -> nat
```

```
Coq < Check tl.
```

```
tl : Stream -> Stream
```

Przykład Coquanda

Może być więcej niż jeden konstruktor.
(Nie ma uniwersalnych destruktorów.)

Przykład Coquanda

Może być więcej niż jeden konstruktor.
(Nie ma uniwersalnych destruktorów.)

Proces typu P może wczytać liczbę i wypisać liczbę.

$in : (\mathbf{nat} \rightarrow P) \rightarrow P;$

$out : \mathbf{nat} \rightarrow P \rightarrow P.$

Przykład Coquanda

Może być więcej niż jeden konstruktor.
(Nie ma uniwersalnych destruktatorów.)

Proces typu P może wczytać liczbę i wypisać liczbę.

$in : (\mathbf{nat} \rightarrow P) \rightarrow P;$

$out : \mathbf{nat} \rightarrow P \rightarrow P.$

Na przykład coś takiego:

$in(\lambda n_1. out(0, in(\lambda n_2. out(n_1, out(1, in(\lambda n_3 \dots$

Przykład Coquanda

Może być więcej niż jeden konstruktor.
(Nie ma uniwersalnych destruktatorów.)

Proces typu P może wczytać liczbę i wypisać liczbę.

$in : (\mathbf{nat} \rightarrow P) \rightarrow P;$

$out : \mathbf{nat} \rightarrow P \rightarrow P.$

Na przykład coś takiego:

$in(\lambda n_1. out(0, in(\lambda n_2. out(n_1, out(1, in(\lambda n_3 \dots$

Można definiować procesy ko-rekurencyjnie:

$p = in(\lambda n. out(n + 1, p))$

Przykład: definicje korekurencyjne:

```
CoFixpoint samezera : Stream := Cons 0 samezera.
```

```
CoFixpoint codrugieod : nat -> Stream :=  
fun n :nat => Cons n (codrugieod (n+2)).
```

```
Definition wszystkieparzyste := codrugieod 0.
```

```
Coq < Eval simpl in hd (tl (wszystkieparzyste)).  
= 2  
: nat
```

Preedykaty koindukcyjne

Równość strumieni (ekstensjonalna):

$s = t$, wtedy i tylko wtedy, gdy:

- $hd(s) = hd(t)$ oraz
- $tl(s) = tl(t)$

To jest *bisymulacja*.

Preedykaty koindukcyjne

Równość strumieni (ekstensjonalna):

$s = t$, wtedy i tylko wtedy, gdy:

- $hd(s) = hd(t)$ oraz
- $tl(s) = tl(t)$

To jest *bisymulacja*.

```
CoInductive EqSt (s1 s2: Stream) : Prop :=
```

```
  eqst :
```

```
  hd s1 = hd s2 -> EqSt (tl s1) (tl s2) -> EqSt s1 s2.
```

Preedykat koindukcyjny:
strumień składa się tylko z liczb parzystych.

```
CoInductive Sameparzyste : Stream -> Prop :=  
krok : forall x : Stream,  
even (hd x) -> Sameparzyste (tl x) -> Sameparzyste x.
```

Predykat koindukcyjny:
strumień składa się tylko z liczb parzystych.

```
CoInductive Sameparzyste : Stream -> Prop :=  
krok : forall x : Stream,  
even (hd x) -> Sameparzyste (tl x) -> Sameparzyste x.
```

Dowód przez koindukcję:
(wiemy, że zeroparz : even(0))

```
CoFixpoint samezera : Stream := Cons 0 samezera.
```

```
CoFixpoint Zeraparzyste : Sameparzyste samezera :=  
krok samezera zeroparz Zeraparzyste.
```

```
Coq < Zeraparzyste is corecursively defined
```


Sens moralny

```
CoInductive Sameparzyste : Stream -> Prop :=  
krok : forall x : Stream,  
even (hd x) -> Sameparzyste (tl x) -> Sameparzyste x.
```

```
CoFixpoint Zeraparzyste : Sameparzyste samezera :=  
krok samezera zeroparz Zeraparzyste.
```

Predykat `Sameparzyste` to w istocie największy punkt stały operacji $s \mapsto \text{even} \times s$. W tym dowodzie korzystamy z reguły

$$\frac{R \subseteq \text{even} \times R}{R \subseteq \text{Sameparzyste}}$$

dla relacji $R = \{\text{samezera}\}$

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że każdy strumień z rodziny R składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że każdy strumień z rodziny R składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy dowolny strumień $s \in R$.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że każdy strumień z rodziny R składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy dowolny strumień $s \in R$.

Sprawdzamy, że $hd(s)$ jest liczbą parzystą.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że każdy strumień z rodziny R składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy dowolny strumień $s \in R$.

Sprawdzamy, że $hd(s)$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ też należy do rodziny R .

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że każdy strumień z rodziny R składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy dowolny strumień $s \in R$.

Sprawdzamy, że $hd(s)$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ też należy do rodziny R .

Z założenia koindukcyjnego wnioskujemy, że $tl(s)$ składa się z samych liczb parzystych.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że każdy strumień z rodziny R składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy dowolny strumień $s \in R$.

Sprawdzamy, że $hd(s)$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ też należy do rodziny R .

Z założenia koindukcyjnego wnioskujemy, że $tl(s)$ składa się z samych liczb parzystych.

A zatem s też składa się tylko z liczb parzystych.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że każdy strumień z rodziny R składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy dowolny strumień $s \in R$.

Sprawdzamy, że $hd(s)$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ też należy do rodziny R .

Z założenia koindukcyjnego wnioskujemy, że $tl(s)$ składa się z samych liczb parzystych.

A zatem s też składa się tylko z liczb parzystych.
Twierdzenie udowodnione.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy więc ten strumień.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy więc ten strumień.

Sprawdzamy, że $hd(\textit{samezera}) = 0$ jest liczbą parzystą.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy więc ten strumień.

Sprawdzamy, że $hd(\textit{samezera}) = 0$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ to też *samezera*.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy więc ten strumień.

Sprawdzamy, że $hd(\textit{samezera}) = 0$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ to też *samezera*.

Z założenia koindukcyjnego wnioskujemy, że strumień *samezera* składa się z samych liczb parzystych.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy więc ten strumień.

Sprawdzamy, że $hd(\textit{samezera}) = 0$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ to też *samezera*.

Z założenia koindukcyjnego wnioskujemy, że strumień *samezera* składa się z samych liczb parzystych.

A zatem strumień *samezera* składa się tylko z liczb parzystych.

Kolokwialny dowód przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Weźmy więc ten strumień.

Sprawdzamy, że $hd(\textit{samezera}) = 0$ jest liczbą parzystą.

Sprawdzamy, że $tl(s)$ to też *samezera*.

Z założenia koindukcyjnego wnioskujemy, że strumień *samezera* składa się z samych liczb parzystych.

A zatem strumień *samezera* składa się tylko z liczb parzystych.
Twierdzenie udowodnione.

Bałamutny „dowód” przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Bałamutny „dowód” przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Korzystaliśmy z założenia koindukcyjnego, że strumień $tl(\textit{samezera}) = \textit{samezera}$ składa się z samych liczb parzystych.

Bałamutny „dowód” przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Korzystaliśmy z założenia koindukcyjnego, że strumień $tl(\textit{samezera}) = \textit{samezera}$ składa się z samych liczb parzystych.

Ale w takim razie teza wynika bezpośrednio z założenia koindukcyjnego!

Bałamutny „dowód” przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Korzystaliśmy z założenia koindukcyjnego, że strumień $tl(\textit{samezera}) = \textit{samezera}$ składa się z samych liczb parzystych.

Ale w takim razie teza wynika bezpośrednio z założenia koindukcyjnego!

Twierdzenie udowodnione !?

Bałamutny „dowód” przez ko-indukcję

Chcemy udowodnić, że strumień *samezera* składa się wyłącznie z liczb parzystych.

Korzystaliśmy z założenia koindukcyjnego, że strumień $tl(\textit{samezera}) = \textit{samezera}$ składa się z samych liczb parzystych.

Ale w takim razie teza wynika bezpośrednio z założenia koindukcyjnego!

Twierdzenie udowodnione!?

Nie, ten „dowód” nie jest **produktywny**

Definicje produktywne

Dowód przez koindukcję, to też obiekt koindukcyjny: nieskończony term dowodowy zbudowany z konstruktorów właściwych dla dowodzonego predykatu koindukcyjnego (w tym przypadku `krok`).

Definicje produktywne

Dowód przez koindukcję, to też obiekt koindukcyjny: nieskończony term dowodowy zbudowany z konstruktorów właściwych dla dowodzonego predykatu koindukcyjnego (w tym przypadku *krok*).

Definicja nieskończonego obiektu (np. strumienia) jest *produktywna*, jeśli definiowany obiekt redukuje się do *postaci kanonicznej* (z konstruktorem) i wszystkie jego składowe też.

Definicje produktywne

Dowód przez koindukcję, to też obiekt koindukcyjny: nieskończony term dowodowy zbudowany z konstruktorów właściwych dla dowodzonego predykatu koindukcyjnego (w tym przypadku `krok`).

Definicja nieskończonego obiektu (np. strumienia) jest *produktywna*, jeśli definiowany obiekt redukuje się do *postaci kanonicznej* (z konstruktorem) i wszystkie jego składowe też.

Te definicje nie są produktywne:

```
CoFixpoint Bad : Stream := Bad.
```

```
CoFixpoint Dab : Stream := tl (Cons 0 Dab)
```

Nieproduktywna definicja funkcji $F : \text{Stream} \rightarrow \text{Stream}$

```
CoFixpoint F : Stream -> Stream :=  
fun s : Stream =>  
Cons ((hd s)+(hd(tl s))) (F(F(tl(tl(s)))))
```

Czyli po ludzku: $F(a :: b :: t) = (a + b :: F^2(t))$.

Nieproduktywna definicja funkcji $F : \text{Stream} \rightarrow \text{Stream}$

```
CoFixpoint F : Stream -> Stream :=  
fun s : Stream =>  
Cons ((hd s)+(hd(tl s))) (F(F(tl(tl(s)))))
```

Czyli po ludzku: $F(a :: b :: t) = (a + b :: F^2(t))$.

Co jest na drugim miejscu w strumieniu $F(0 :: 1 :: 2 :: 3...)$?

Nieproduktywna definicja funkcji $F : \text{Stream} \rightarrow \text{Stream}$

```
CoFixpoint F : Stream -> Stream :=  
fun s : Stream =>  
Cons ((hd s)+(hd(tl s))) (F(F(tl(tl(s)))))
```

Czyli po ludzku: $F(a :: b :: t) = (a + b :: F^2(t))$.

Co jest na drugim miejscu w strumieniu $F(0 :: 1 :: 2 :: 3...)$?

Liczmy:

$$F(0 :: 1 :: 2 :: 3...) = 1 :: F(F(2 :: 3...)) =$$
$$1 :: F(2 + 3 :: F^2(4...)) = 1 :: F(2 + 3 :: F(4 + 5 :: F^2(6...)))$$

Nie można ewaluować $F(2 + 3 :: F^2(4...))$,
bo argument nie jest postaci $a :: b :: t$.

Jak zagwarantować produktywność

Definicje korekurencyjne w Coqu muszą być *strzeżone* (guarded). Wywołania korekurencyjne są dozwolone tylko bezpośrednio pod konstruktorem czołowym. Definicja:

```
CoFixpoint F : Stream -> Stream :=  
fun s : Stream =>  
Cons ((hd s)+(hd(tl s))) (F(F(tl(tl(s)))))
```

jest niestrzeżona, bo **F** występuje pod **F**.

Gdzie drwa rąbią. . .

Ta definicja jest, owszem, produktywna:

$$F(a :: t) = (a + 1 :: F^2(t)).$$

Gdzie drwa rąbią. . .

Ta definicja jest, owszem, produktywna:

$$F(a :: t) = (a + 1 :: F^2(t)).$$

Ale Coq jej też nie lubi:

Gdzie drwa rąbią...

Ta definicja jest, owszem, produktywna:

$$F(a :: t) = (a + 1 :: F^2(t)).$$

Ale Coq jej też nie lubi:

```
CoFixpoint F : Stream -> Stream :=  
fun s : Stream =>  
Cons ((hd s)+1) (F(F(tl(s)))).
```

Coq < Error:

Recursive definition of F is ill-formed.

In environment

F : Stream -> Stream

s : Stream

Nested recursive occurrences.

Recursive definition is:

```
"fun s : Stream => Cons (hd s + 1) (F (F (tl s)))".
```

Dependent types

Dependent types

Principal idea: Type $array[n]$ depends on $n : int$.
It is created by a type constructor (type family)

$$array : int \Rightarrow *$$

Dependent types

Principal idea: Type $array[n]$ depends on $n : int$.
It is created by a type constructor (type family)

$$array : int \Rightarrow *$$

Curry-Howard: Constructor $P : \tau \Rightarrow *$ is a predicate on τ .

Dependent types

Principal idea: Type $array[n]$ depends on $n : int$.
It is created by a type constructor (type family)

$$array : int \Rightarrow *$$

Curry-Howard: Constructor $P : \tau \Rightarrow *$ is a predicate on τ .

Adding all numbers in an array:

$$sum_n : array[n] \rightarrow int$$

Dependent types

Principal idea: Type $array[n]$ depends on $n : int$.
It is created by a type constructor (type family)

$$array : int \Rightarrow *$$

Curry-Howard: Constructor $P : \tau \Rightarrow *$ is a predicate on τ .

Adding all numbers in an array:

$$sum_n : array[n] \rightarrow int$$

Parameterized by n :

$$sum : (n : int) \rightarrow array[n] \rightarrow int$$

$$sum : \forall n : int. array[n] \rightarrow int$$

System λP

Poziomy syntaktyczne:

- ▶ Termy, np. $\lambda x^{\forall z:q. \alpha(z)} \lambda y^{p \rightarrow q} v^p. x(yv)$;
- ▶ Typy i konstruktory, np. $\lambda x^q. \alpha x \rightarrow p$,
 $(\forall z : q. \alpha(z)) \rightarrow (y : p \rightarrow q) \rightarrow (v : p) \rightarrow \alpha(yv)$.
- ▶ Rodzaje, np. α jest rodzaju $q \Rightarrow *$.

Nie ma „absolutnej” definicji termu, konstruktora, ani rodzaju.
Wszystko zależy od otoczenia.

Np. to, czy αx jest legalnym typem czy nie,
zależy od rodzaju zmiennej α i typu zmiennej x .

Surowa składnia („raw terms”)

$$\kappa ::= * \mid (\Pi x:\phi \kappa);$$

$$\phi ::= \alpha \mid (\forall x:\phi \phi) \mid (\phi M) \mid (\lambda x:\phi \phi);$$

$$M ::= x \mid (MM) \mid (\lambda x:\phi M);$$

$$\Gamma ::= \emptyset \mid \Gamma, (x : \phi) \mid \Gamma, (\alpha : \kappa).$$

Alternatywna notacja

- ▶ $(x : \tau) \Rightarrow \kappa$ zamiast $\prod_{x:\tau}. \kappa$;
- ▶ $\tau \Rightarrow \kappa$, gdy x nie jest wolne w κ ;
- ▶ $(x : \tau) \rightarrow \sigma$ zamiast $\forall x:\tau. \sigma$;
- ▶ $\tau \rightarrow \sigma$, gdy x nie jest wolne w σ .

Wiązanie zmiennych

$$FV(*) = \emptyset, \quad FV(\alpha) = \{\alpha\}, \quad FV(x) = \{x\},$$

$$FV(EE') = FV(E) \cup FV(E'),$$

$$FV(\nabla x:\phi E) = FV(\phi) \cup (FV(E) - \{x\}),$$

gdzie $\nabla \in \{\lambda, \Pi, \forall\}$.

(Zakładamy alfa-konwersję)

Alfa-konwersja: ćwiczenie

Niech $x : p$ oraz $P : p \rightarrow *$.

Który z tych osądów jest poprawny?

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:Px. x) : \forall x:Px. Px$?

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:Px. x) : \forall y:Px. Px$?

Alfa-konwersja: ćwiczenie

Niech $x : p$ oraz $P : p \rightarrow *$.

Który z tych osądów jest poprawny?

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:Px. x) : \forall x:Px. Px$?

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:Px. x) : \forall y:Px. Px$?

Po przemianowaniu zmiennych:

▶ $\Gamma \vdash (\lambda y:Px. y) : \forall y:Px. Px$

Alfa-konwersja: ćwiczenie

Niech $x : p$ oraz $P : p \rightarrow *$.

Który z tych osądów jest poprawny?

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:P_x. x) : \forall x:P_x. P_x ?$

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:P_x. x) : \forall y:P_x. P_x ?$

Po przemianowaniu zmiennych:

▶ $\Gamma \vdash (\lambda y:P_x. y) : \forall y:P_x. P_x$ (czyli $P_x \rightarrow P_x$).

Alfa-konwersja: ćwiczenie

Niech $x : p$ oraz $P : p \rightarrow *$.

Który z tych osądów jest poprawny?

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:P_x. x) : \forall x:P_x. P_x ?$

▶ $\Gamma \vdash (\lambda x:P_x. x) : \forall y:P_x. P_x ?$

Po przemianowaniu zmiennych:

▶ $\Gamma \vdash (\lambda y:P_x. y) : \forall y:P_x. P_x$ (czyli $P_x \rightarrow P_x$).

Typ $\forall x:P_x. P_x$, czyli $\forall y:P_x. P_y$, jest nielegalny.

Bo wtedy $P : P_x \Rightarrow *$.

Beta-redukcja

Podstawienie $E[x := M]$, gdzie M to surowy term, definiujemy jak zwykle.

Beta-redukcja:

$$(\lambda x:\tau. M)N \rightarrow_{\beta} M[x := N];$$

$$(\lambda x:\tau. \phi)N \rightarrow_{\beta} \phi[x := N].$$

System λP : reguły

są w pliku

<https://www.mimuw.edu.pl/~urzy/Litt/wreczalt-lamP.pdf>

System λP : reguły

są w pliku

<https://www.mimuw.edu.pl/~urzy/Litt/wreczalt-lamP.pdf>

dostępnym też z Moodlea.

Metazmienne w regułach:

- ▶ κ – rodzaj;
- ▶ τ, σ – typy;
- ▶ φ – konstruktor;
- ▶ M – term obiektowy;
- ▶ x – zmienna obiektowa;
- ▶ α – zmienna konstruktorowa (typowa).

Trzy rodzaje osądów

- ▶ Kind formation judgements of the form $\Gamma \vdash \kappa : \square$,
 (“ κ is a kind in the environment Γ ”)
- ▶ Kinding judgements of the form $\Gamma \vdash \varphi : \kappa$,
 (“ φ is a constructor of kind κ in Γ .”)
- ▶ Typing judgements of the form $\Gamma \vdash M : \tau$,
 (“ M is a term of type τ in Γ .”)

Poprawne otoczenie

Otoczenie Γ jest *ciągami* deklaracji, a nie zbiorem.

Poprawne otoczenie: takie, które występuje w jakimś wyprowadzalnym osądzie.

Nie każdy ciąg deklaracji jest poprawnym otoczeniem, np. ciąg $\{\alpha : p \Rightarrow *, x : p\}$ nie jest, bo najpierw trzeba zadeklarować $p : *$.

Można udowodnić taki fakt:

Γ jest poprawne wtedy i tylko wtedy, gdy $\Gamma \vdash * : \square$.

Formowanie rodzajów

$$\vdash * : \square \qquad \frac{\Gamma, x : \tau \vdash \kappa : \square}{\Gamma \vdash \prod_{x : \tau} \kappa : \square}$$

Wszystkie rodzaje są postaci $\prod_{x_1 : \tau_1} \dots x_n : \tau_n. *$,
czyli postaci $(x_1 : \tau_1) \Rightarrow \dots \Rightarrow (x_n : \tau_n) \Rightarrow *$.

Ale tu mogą być zależności:

$$(x_1 : \tau_1) \Rightarrow (x_2 : \tau_2(x_1)) \Rightarrow (x_3 : \tau_3(x_1, x_2)) \Rightarrow \dots \\ \dots \Rightarrow (x_n : \tau_n(x_1, \dots, x_{n-1})) \Rightarrow *$$

Rodzajowanie

$$\frac{\Gamma \vdash \kappa : \square}{\Gamma, \alpha : \kappa \vdash \alpha : \kappa} \quad (\alpha \notin \text{Dom}(\Gamma))$$

$$\frac{\Gamma, x : \tau \vdash \sigma : *}{\Gamma \vdash (\forall x : \tau \sigma) : *}$$

$$\frac{\Gamma \vdash \varphi : (\prod x : \tau \kappa) \quad \Gamma \vdash M : \tau}{\Gamma \vdash (\varphi M) : \kappa[x := M]}$$

$$\frac{\Gamma, x : \tau \vdash \varphi : \kappa}{\Gamma \vdash (\lambda x : \tau \varphi) : (\prod x : \tau \kappa)}$$

Typowanie

$$\frac{\Gamma \vdash \tau : *}{\Gamma, x : \tau \vdash x : \tau} \quad (x \notin \text{Dom}(\Gamma))$$

$$\frac{\Gamma \vdash M : (\forall x : \tau \sigma) \quad \Gamma \vdash N : \tau}{\Gamma \vdash (MN) : \sigma[x := N]}$$

$$\frac{\Gamma, x : \tau \vdash M : \sigma}{\Gamma \vdash (\lambda x : \tau M) : (\forall x : \tau \sigma)}$$

Oslabianie (generyczne)

$$\frac{\Gamma \vdash \tau : * \quad \Gamma \vdash \mathbf{ls} : \mathbf{ps}}{\Gamma, x : \tau \vdash \mathbf{ls} : \mathbf{ps}} \quad (x \notin \text{Dom}(\Gamma))$$

$$\frac{\Gamma \vdash \kappa : \square \quad \Gamma \vdash \mathbf{ls} : \mathbf{ps}}{\Gamma, \alpha : \kappa \vdash \mathbf{ls} : \mathbf{ps}} \quad (\alpha \notin \text{Dom}(\Gamma))$$

Konwersja

$$\frac{\Gamma \vdash \varphi : \kappa \quad \Gamma \vdash \kappa' : \square}{\Gamma \vdash \varphi : \kappa'} \quad (\kappa =_{\beta} \kappa')$$

$$\frac{\Gamma \vdash M : \sigma \quad \Gamma \vdash \sigma' : *}{\Gamma \vdash M : \sigma'} \quad (\sigma =_{\beta} \sigma')$$

Uwaga: Sprawdzanie typu jest nieelementarne!

(Bo taka jest konwersja $=_{\beta}$.)

Ale rozstrzygalne, bo to jest rachunek w stylu Churcha.

Przykłady

Niech $\Gamma = \{\tau : *, \alpha : \tau \Rightarrow *, \beta : \tau \Rightarrow *\}$.

- ▶ Term $\lambda x^{\forall z:\tau. \alpha z \rightarrow \beta z} \lambda y^{\forall z:\tau. \alpha z} \lambda z^\tau. xz(yz)$ ma w Γ typ $(\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \beta x) \rightarrow (\forall x:\tau. \alpha x) \rightarrow \forall x:\tau. \beta x$.

Przykłady

Niech $\Gamma = \{\tau : *, \alpha : \tau \Rightarrow *, \beta : \tau \Rightarrow *\}$.

- ▶ Term $\lambda x^{\forall z:\tau. \alpha z \rightarrow \beta z} \lambda y^{\forall z:\tau. \alpha z} \lambda z^\tau. xz(yz)$ ma w Γ typ $(\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \beta x) \rightarrow (\forall x:\tau. \alpha x) \rightarrow \forall x:\tau. \beta x$.
- ▶ Term $\lambda f^{\tau \rightarrow \tau} \lambda y^{\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \alpha(fx)} \lambda x^\tau \lambda z^{\alpha x}. y(fx)(yxz)$ ma typ $\forall f:\tau \rightarrow \tau. (\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \alpha(fx)) \rightarrow \forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \alpha(f^2(x))$.

Przykłady

Niech $\Gamma = \{\tau : *, \alpha : \tau \Rightarrow *, \beta : \tau \Rightarrow *\}$.

- ▶ Term $\lambda x^{\forall z:\tau. \alpha z \rightarrow \beta z} \lambda y^{\forall z:\tau. \alpha z} \lambda z^\tau. xz(yz)$ ma w Γ typ $(\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \beta x) \rightarrow (\forall x:\tau. \alpha x) \rightarrow \forall x:\tau. \beta x$.
- ▶ Term $\lambda f^{\tau \rightarrow \tau} \lambda y^{\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \alpha(fx)} \lambda x^\tau \lambda z^{\alpha x}. y(fx)(yxz)$ ma typ $\forall f:\tau \rightarrow \tau. (\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \alpha(fx)) \rightarrow \forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \alpha(f^2(x))$.
- ▶ Term $\lambda y^\tau \lambda f^{\Pi_{x:\tau} \alpha(x)} \lambda g^{\alpha(y) \rightarrow \tau}. f(g(fy))$ ma typ $\forall y^\tau \forall f^{\Pi_{x:\tau} \alpha(x)} \forall g^{\alpha(y) \rightarrow \tau}. \alpha(g(f(y)))$.

Wzajemne uwikłanie

- ▶ Rodzaje nie występują w termach, konstruktorach i typach, ale:
- ▶ W termach i rodzajach mogą występować konstruktory i typy;
- ▶ W rodzajach, konstruktorach i typach mogą występować termy.

Na przykład w rodzaju $(y : \tau) \Rightarrow \alpha(\lambda z^{\beta(y)} z) \Rightarrow *$ jest term $\lambda z^{\beta(y)} z$, a w nim typ $\beta(y)$.

Poprawność

Lemma

Jeśli $\Gamma \vdash \varphi : \kappa$, to $\Gamma \vdash \kappa : \square$, a jeśli $\Gamma \vdash M : \tau$ to $\Gamma \vdash \tau : *$.

Theorem

- ▶ *Jeśli $\Gamma \vdash M : \sigma$ oraz $M \rightarrow_{\beta} M'$, to $\Gamma \vdash M' : \sigma$.*
- ▶ *Jeśli $\Gamma \vdash \varphi : \kappa$ oraz $\varphi \rightarrow_{\beta} \varphi'$, to $\Gamma \vdash \varphi' : \kappa$.*
- ▶ *Jeśli $\Gamma \vdash \kappa : \square$ oraz $\kappa \rightarrow_{\beta} \kappa'$, to $\Gamma \vdash \kappa' : \square$.*

Wycieranie zależności

Wycieranie zależności z konstruktorów i typów:

- ▶ $\overline{\alpha} = \alpha$;
- ▶ $\overline{(\forall x : \tau)\sigma} = \overline{\tau} \rightarrow \overline{\sigma}$;
- ▶ $\overline{\varphi M} = \overline{\varphi}$.

Wynikiem jest zawsze typ prosty.

Wycieranie zależności

Wycieranie zależności z termów:

- ▶ $\bar{x} = x$;
- ▶ $\overline{MN} = \overline{M} \overline{N}$;
- ▶ $\overline{\lambda_{x:\tau}.M} = \lambda_{x:\bar{\tau}}.\overline{M}$.

Wycieranie zależności z otoczenia:

- ▶ $\bar{\Gamma} = \{(x : \bar{\tau}) \mid (x : \tau) \in \Gamma\}$.

Wycieranie zależności

Wycieranie zależności z rodzajów (na razie niepotrzebne):

- ▶ $\bar{*} = 0$;
- ▶ $\overline{\Pi(x : \tau)\kappa} = \bar{\tau} \rightarrow \bar{\kappa}$;

Wynikiem jest typ prosty.

Wycieranie zależności (term : typ)

Fakt: Jeśli $\Gamma \vdash M : \tau$, to $\bar{\Gamma} \vdash \bar{M} : \bar{\tau}$

Na przykład:

- ▶ Term $\lambda x^{\forall z:\tau. \alpha z \rightarrow \beta z} \lambda y^{\forall z:\tau. \alpha z} \lambda z^\tau. xz(yz)$ ma typ $(\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \beta x) \rightarrow (\forall x:\tau. \alpha x) \rightarrow \forall x:\tau. \beta x$.

Wycieranie zależności (term : typ)

Fakt: Jeśli $\Gamma \vdash M : \tau$, to $\bar{\Gamma} \vdash \bar{M} : \bar{\tau}$

Na przykład:

- ▶ Term $\lambda x^{\forall z:\tau. \alpha z \rightarrow \beta z} \lambda y^{\forall z:\tau. \alpha z} \lambda z^\tau. xz(yz)$ ma typ $(\forall x:\tau. \alpha x \rightarrow \beta x) \rightarrow (\forall x:\tau. \alpha x) \rightarrow \forall x:\tau. \beta x$.
- ▶ Jego wytarciem jest $\mathbf{S} = \lambda x^{\bar{\tau} \rightarrow \bar{\alpha} \rightarrow \bar{\beta}} \lambda y^{\bar{\tau} \rightarrow \bar{\alpha}} \lambda z^{\bar{\tau}}. xz(yz)$ typu $(\bar{\tau} \rightarrow \bar{\alpha} \rightarrow \bar{\beta}) \rightarrow (\bar{\tau} \rightarrow \bar{\alpha}) \rightarrow \bar{\tau} \rightarrow \bar{\beta}$

Wycieranie typów

Wycieranie typów

- ▶ $|x| = x$;
- ▶ $|\lambda x:\tau.M| = \lambda x |M|$;
- ▶ $|MN| = |M||N|$.

Lemat: $|\overline{M}| = |M|$.

System λP à la Curry

Def: Beztypowy term M jest *typowalny* w λP , gdy istnieją takie Γ , N , τ , że $\Gamma \vdash_{\lambda P} N : \tau$ oraz $|N| = M$.

Fakt: Term M jest typowalny w λP , wtedy i tylko wtedy, gdy jest typowalny w typach prostych.

Dowód: Jeśli $\Gamma \vdash_{\lambda P} N : \tau$, to $\bar{\Gamma} \vdash \bar{N} : \bar{\tau}$ w typach prostych w stylu Churcha. Zatem $\bar{\Gamma} \vdash |\bar{N}| : \bar{\tau}$ czyli $\bar{\Gamma} \vdash |N| : \bar{\tau}$.

Sprawdzanie typu à la Curry

Fakt 1: Term M jest typowalny w λP , wtedy i tylko wtedy, gdy jest typowalny w typach prostych.

Fakt 2: Następujący problem jest nierozstrzygalny:

Dany beztypowy term M oraz Γ i τ .

Czy istnieje taki term N , że $\Gamma \vdash_{\lambda P} N : \tau$ oraz $|N| = M$?

Problem inhabitacji dla λP

Fakt: Następujący problem jest nierozstrzygalny:

Dane Γ i τ . Czy istnieje taki term N , że $\Gamma \vdash_{\lambda P} N : \tau$?

Problem inhabitacji dla λP

Fakt: Następujący problem jest nierozstrzygalny:

Dane Γ i τ . Czy istnieje taki term N , że $\Gamma \vdash_{\lambda P} N : \tau$?

Dowód: W systemie λP mieści się intuicjonistyczna logika pierwszego rzędu (dla $\rightarrow$ i $\forall$, ale to wystarczy).

Silna normalizacja

Twierdzenie: *System λP ma własność silnej normalizacji.*

Dowód: Zrobimy redukcję do typów prostych.

Na razie mamy wycieranie zależności.

Jeśli $\Gamma \vdash M : \tau$, to $\bar{\Gamma} \vdash \bar{M} : \bar{\tau}$

ale to za mało. Zamiast $\bar{M}$ zrobimy $M^\bullet$.

Translacja •

Termy λP przerabiamy na termy Churcha w typach prostych.

- ▶ $x^\bullet = x$;
- ▶ $(MN)^\bullet = M^\bullet N^\bullet$;
- ▶ $(\lambda x:\tau. M)^\bullet = (\lambda z^0 \lambda x^{\bar{\tau}}. M^\bullet)_{\tau^\bullet}$.

O co tu chodzi?

Przy tej translacji nie gubią się redexy wewnątrz typu τ .

Translacja •

Konstruktory i typy też przerabiamy na termy:

- ▶ $\alpha^\bullet = x_\alpha$, gdzie x_α jest nową zmienną;
- ▶ $(\varphi M)^\bullet = \varphi^\bullet M^\bullet$;
- ▶ $(\lambda x:\tau. \varphi)^\bullet = (\lambda z^0 \lambda x^{\bar{\tau}}. \varphi^\bullet) \tau^\bullet$;
- ▶ $(\forall x:\tau. \sigma)^\bullet = y \tau^\bullet (\lambda x^{\bar{\tau}}. \sigma^\bullet)$,
gdzie $y : 0 \rightarrow (\bar{\tau} \rightarrow 0) \rightarrow 0$ jest nową zmienną.

Translacja •

Dla dowolnego Γ definiujemy:

$$\begin{aligned}\bar{\Gamma}^+ = & \{x : \bar{\tau} \mid (x : \tau) \in \Gamma\} \cup \\ & \cup \{x_\alpha : \bar{\kappa} \mid (\alpha : \kappa) \in \Gamma\} \cup \\ & \cup \{y_\rho : 0 \rightarrow (\rho \rightarrow 0) \rightarrow 0 \mid \rho \text{ typ prosty}\}.\end{aligned}$$

Fakt 1: Jeśli $\Gamma \vdash \varphi : \kappa$, to $\bar{\Gamma}^+ \vdash \varphi^\bullet : \bar{\kappa}$ w typach prostych.

Fakt 2: Jeśli $\Gamma \vdash M : \tau$, to $\bar{\Gamma}^+ \vdash M^\bullet : \bar{\tau}$ w typach prostych.

Silna normalizacja

Fakt 3: If $M_1 \rightarrow_\beta M_2$ then $M_1^\bullet \rightarrow_\beta^+ M_2^\bullet$.

Fakt 4: Jeśli $\varphi_1 \rightarrow_\beta \varphi_2$ to $\varphi_1^\bullet \rightarrow_\beta^+ \varphi_2^\bullet$.

Twierdzenie: System λP ma własność silnej normalizacji.

Dowód: Nieskończona redukcja w λP

$$M_0 \rightarrow_\beta M_1 \rightarrow_\beta M_2 \rightarrow_\beta \dots$$

tłumaczy się na nieskończoną redukcję w $\lambda_{\rightarrow}$:

$$M_0^\bullet \rightarrow_\beta^+ M_1^\bullet \rightarrow_\beta^+ M_2^\bullet \rightarrow_\beta^+ \dots$$

Rachunek konstrukcji

Dependencies in lambda-calculi

The origin: Objects (terms) depend on terms:

$$\lambda x:\tau M^\sigma : \tau \rightarrow \sigma$$

Dependencies in lambda-calculi

The origin: Objects (terms) depend on terms:

$$\lambda x:\tau M^\sigma : \tau \rightarrow \sigma$$

Pattern: $(x : \tau^*) \rightarrow \sigma^* : *$ and rule: $(*, *, *)$.

(Arrow is a *constructor* of kind $* \Rightarrow * \Rightarrow *$.)

Dependencies in lambda-calculi

The origin: Objects (terms) depend on terms:

$$\lambda x:\tau M^\sigma : \tau \rightarrow \sigma$$

Pattern: $(x : \tau^*) \rightarrow \sigma^* : *$ and rule: $(*, *, *)$.

(Arrow is a *constructor* of kind $* \Rightarrow * \Rightarrow *$.)

Polymorphism: Objects depend on types (system **F**):

$$\Lambda \alpha : * M^\sigma : \forall \alpha \sigma$$

Pattern: $(\alpha : *^{\square}) \Rightarrow \sigma^* : *$ and rule: $(\square, *, *)$.

Dependencies in lambda-calculi

Dependent types: Types depend on objects (system $\lambda\mathbf{P}$):

$$\lambda x:\tau \sigma(x)^* : \tau \Rightarrow *$$

Pattern: $(x : \tau^*) \Rightarrow *^{\square} : \square$ and rule: $(*, \square, \square)$

Dependencies in lambda-calculi

Dependent types: Types depend on objects (system $\lambda\mathbf{P}$):

$$\lambda x:\tau \sigma(x)^* : \tau \Rightarrow *$$

Pattern: $(x : \tau^*) \Rightarrow *^{\square} : \square$ and rule: $(*, \square, \square)$

What is missing?

Dependencies in lambda-calculi

Dependent types: Types depend on objects (system $\lambda\mathbf{P}$):

$$\lambda x:\tau \sigma(x)^* : \tau \Rightarrow *$$

Pattern: $(x : \tau^*) \Rightarrow *^{\square} : \square$ and rule: $(*, \square, \square)$

What is missing? Types depend on types (system $\lambda\omega$)

$$\lambda \alpha : * \sigma(\alpha) : * \Rightarrow *$$

Pattern: $(\alpha : *^{\square}) \Rightarrow *^{\square} : \square$ and rule: $(\square, \square, \square)$.

Polimorfizm wyższego rzędu: system F_ω

Example: Why is $(\lambda zy. y(z\mathbf{I})(z\mathbf{K}))(\lambda x. xx)$ untypable in $\mathbf{F}$?

Because types we can assign to $\mathbf{I}$ and $\mathbf{K}$ differ too much:

$$\mathbf{I} : \forall p. p \rightarrow p \qquad \mathbf{K} : \forall p. p \rightarrow (q \rightarrow p).$$

There is no common pattern for these two types...

Polimorfizm wyższego rzędu: system F_ω

Example: Why is $(\lambda zy. y(zI)(zK))(\lambda x. xx)$ untypable in F ?

Because types we can assign to I and K differ too much:

$$I : \forall p. p \rightarrow p \qquad K : \forall p. p \rightarrow (q \rightarrow p).$$

There is no common pattern for these two types...
unless we write it this way:

$$I, K : \forall p. p \rightarrow \alpha(p).$$

Polimorfizm wyższego rzędu: system F_ω

Example: Why is $(\lambda zy. y(z\mathbf{I})(z\mathbf{K}))(\lambda x. xx)$ untypable in $\mathbf{F}$?

Because types we can assign to $\mathbf{I}$ and $\mathbf{K}$ differ too much:

$$\mathbf{I} : \forall p. p \rightarrow p \qquad \mathbf{K} : \forall p. p \rightarrow (q \rightarrow p).$$

There is no common pattern for these two types...
unless we write it this way:

$$\mathbf{I}, \mathbf{K} : \forall p. p \rightarrow \alpha(p).$$

Here, α is a constructor of kind $* \Rightarrow *$.

Curry-style F_ω

Let $\alpha : * \Rightarrow *$, $\varphi : (* \Rightarrow *) \Rightarrow (* \Rightarrow *)$. Then:

$$\mathbf{K} : \forall p (p \rightarrow q \rightarrow p)$$

$$\mathbf{2} : \forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow \alpha(\alpha(p))))$$

$$\mathbf{2} : [\forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow (\alpha(\alpha(p)))))] \rightarrow \\ [\forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow (\alpha(\alpha(\alpha(\alpha(p)))))))]$$

$$\text{Therefore } \mathbf{22K} : \forall p (p \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow p)$$

Curry-style F_ω

Let $\alpha : * \Rightarrow *$, $\varphi : (* \Rightarrow *) \Rightarrow (* \Rightarrow *)$. Then:

$$\mathbf{K} : \forall p (p \rightarrow q \rightarrow p)$$

$$\mathbf{2} : \forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow \alpha(\alpha(p))))$$

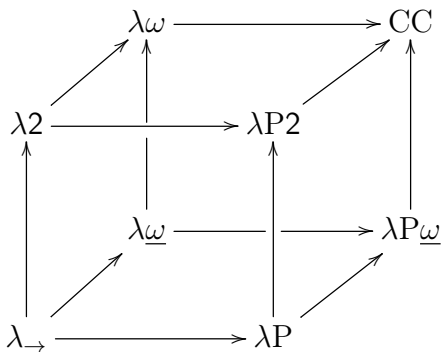
$$\mathbf{2} : [\forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow (\alpha(\alpha(p)))))] \rightarrow \\ [\forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow (\alpha(\alpha(\alpha(p)))))))]$$

$$\text{Therefore } \mathbf{22K} : \forall p (p \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow p)$$

$$\mathbf{2} : \forall \varphi ([\forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow \varphi(\alpha)(p))] \rightarrow \\ [\forall \alpha (\forall p (p \rightarrow \alpha(p)) \rightarrow \forall p (p \rightarrow (\varphi(\varphi(\alpha))(p))))])$$

$$\text{Therefore } \mathbf{222K} : \forall p (p \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow \dots \rightarrow q \rightarrow q \rightarrow p)$$

Barendregt's Cube: combine all dependencies

$\lambda_{\rightarrow}$ to typy proste, $\lambda 2$ to system **F**, $\lambda \omega$ to system **F _{ω}** .
CC to rachunek konstrukcji

Calculus of Constructions: Raw syntax

Sorts:

$s ::= * \mid \square;$

Kinds:

$\kappa ::= * \mid (\Pi x:\phi \kappa) \mid (\Pi x:\kappa \kappa);$

Constructors:

$\phi ::= \alpha \mid (\forall x:\phi \phi) \mid (\forall \alpha:\kappa \phi) \mid (\phi M) \mid$
 $(\phi\phi) \mid (\lambda x:\phi \phi) \mid (\lambda \alpha:\kappa \phi);$

Terms:

$M ::= x \mid (MM) \mid (M\phi) \mid (\lambda x:\phi M) \mid (\lambda \alpha:\kappa M);$

Environments:

$\Gamma ::= \emptyset \mid \Gamma, (x : \phi) \mid \Gamma, (\alpha : \kappa).$

Rachunek konstrukcji: składnia uniwersalna

Sorty: $s ::= * \mid \square$

Pseudo-termny:

$A ::= x \mid s \mid (AA) \mid (\lambda x:A A) \mid (\prod x:A A)$

Redukcja:

$(\lambda x:A. B)C \rightarrow_{\beta} B[x := C].$

Rachunek konstrukcji: reguły

$$\text{(Ax)} \quad \emptyset \vdash * : \square$$

$$\text{(Var)} \quad \frac{\Gamma \vdash A : s}{\Gamma, x:A \vdash x : A} \quad (x \notin \text{Dom}(\Gamma))$$

$$\text{(Prod)} \quad \frac{\Gamma \vdash A : s_1 \quad \Gamma, x:A \vdash B : s_2}{\Gamma \vdash (\prod x:A. B) : s_2} \quad (s_1, s_2 \in \{*, \square\})$$

Rachunek konstrukcji: reguły

$$\text{(Prod)} \quad \frac{\Gamma \vdash A : s_1 \quad \Gamma, x:A \vdash B : s_2}{\Gamma \vdash (\Pi x:A. B) : s_2} \quad (s_1, s_2 \in \{*, \square\})$$

$$\text{(Abs)} \quad \frac{\Gamma, x:A \vdash B : C \quad \Gamma \vdash (\Pi x:A. C) : s}{\Gamma \vdash (\lambda x:A. B) : (\Pi x:A. C)}$$

$$\text{(App)} \quad \frac{\Gamma \vdash A : (\Pi x:B. C) \quad \Gamma \vdash D : B}{\Gamma \vdash (AD) : C[x := D]}$$

Rachunek konstrukcji: reguły

$$\text{(Weak)} \quad \frac{\Gamma \vdash A : B \quad \Gamma \vdash C : s}{\Gamma, x : C \vdash A : B} \quad (x \notin \text{Dom}(\Gamma))$$

$$\text{(Conv)} \quad \frac{\Gamma \vdash A : B \quad \Gamma \vdash B' : s}{\Gamma \vdash A : B'} \quad (B =_{\beta} B')$$

Rachunek konstrukcji: własności

- ▶ Poprawność redukcji:
Jeśli $\Gamma \vdash A : B$ i $A \rightarrow A'$ to $\Gamma \vdash A' : B$.
- ▶ “Wzmacnianie”:
Jeśli $\Gamma, x : A, \Delta \vdash A : B$,
oraz x nie jest wolne w Δ, A ani w B ,
to $\Gamma, \Delta \vdash A : B$.
- ▶ Jednoznaczność typu:
Jeśli $\Gamma \vdash A : B$ i $\Gamma \vdash A : B'$, to $B =_{\beta} B'$.
- ▶ Silna normalizacja: Jeśli $\Gamma \vdash A : B$, to $A \in SN$.

Klasyfikacja w rachunku konstrukcji

Fakt:

Jeśli $\Gamma \vdash A : B$ to zachodzi dokładnie jeden przypadek:

- albo $\Gamma \vdash B : *$ (czyli A jest obiektem typu B),
- albo $\Gamma \vdash B : \square$ (czyli A jest konstruktorem rodzaju B),
- albo $B = \square$ (czyli A jest rodzajem).

Rachunek konstrukcji: podsumowanie

▶ Dwa *sorty*: $*$ oraz $\square$;

▶ Aksjomat $*$: $\square$;

▶ Dozwolone są produkty postaci

$$(x : A^s) \rightarrow B(x)^t : t,$$

gdzie s i t są dowolnymi sortami;

▶ Te produkty są typami abstrakcji $\lambda x:A^s. M^{B(x)}$;

▶ Wierzchołki kostki: ograniczenie w tworzeniu produktów.